

NÄSSJÖ KOMMUN

Författningssamling

Antagen av kommunstyrelsen: 2017-09-06 § 162

Reviderad:

Strategi¹ mot nätmobbning och näthat

Hos de flesta människor i vår tid finns omvärlden nära. En smartphone gör att all världens kontaktytor bara är ett par klick bort. Möjligheterna är många och ständigt föränderliga. Idag använder vi sociala medier så som Ask.fm, Facebook, Instagram, KiK, och Snapchat – i morgon något helt annat.

Det finns mycket som är positivt med alla de möjligheter som tekniken numera erbjuder, men det finns även negativa aspekter att förhålla sig till. Nätmobbning och näthat är ett problem bland såväl barn/ungdomar som vuxna. I Friends nätrapport 2016² angav 23 procent av pojkarna och 32 procent av flickorna att de någon gång blivit kränkta på nätet det senaste året. Fem procent av pojkarna och åtta procent av flickorna upplevde sig ha blivit mobbade via mobil, dator eller surfplatta det senaste året.

Vad är vad?

Kränkningar är ett paraplybegrepp där mobbning, trakasserier och övrig kränkande behandling ingår. Här ryms alla typer av dålig behandling som gör att någon känner sig ledsen, sårad eller mindre värd.

Nätmobbning är en form av trakasserier eller kränkande behandling mot en eller flera personer som sker upprepade gånger via till exempel sociala medier. Mobbning och trakasserier har tyvärr alltid funnits och är en del av människans mindre tilltalande drag. Det finns många likheter mellan nätmobbning och traditionell mobbning. Verbala och fysiska kränkningar går ofta hand i hand med nätbaserade kränkningar. För barn och ungdomars del kan mobbningen börja i skolan för att därefter fortsätta på nätet. Nätmobbningen kan, så som den traditionella mobbningen, ske både direkt och indirekt. Direkt nätmobbning är när mobbningen via den elektroniska kommunikationen adresseras direkt till offret, till exempel via ett sms eller ett chattmeddelande. Däremot handlar det om indirekt nätmobbning när den elektroniska kommunikationen sker i form av att något publiceras offentligt för en större publik, till exempel i form av en bild eller en kommentar på ett socialt media.

På nätet ser man inte offrets reaktion och det kan vara svårt att veta på vilket sätt en person reagerar på en kommentar eller ett inlägg. Det kan vara svårt att veta om den andra blir sårad och när gränsen är nådd. Därför kan det vara komplicerat att avgöra om handlingen är avsiktlig och om syftet varit att skada den andra.

¹ = tillvägagångssätt, taktik, plan

² Friends nätrapport 2016. Rapporten är baserad en undersökning där 1015 barn och unga i åldern 10-16 år i Sverige deltagit. Undersökningen är gjord av TNS SIFO.

Mobbning på nätet sker ofta anonymt, vilket gör det svårare att ingripa. Anonymiteten skapar också en känsla av osäkerhet och rädsla hos offret. Förövaren behöver inte komma från samma skola, eller ens från samma stad eller kommun.

Det behöver inte finnas ont uppsåt bakom en kränkning och den kan ske helt omedvetet. Det är den som känner sig sårad som avgör om handlingen är en kränkning eller inte. Alla kränkningar är inte mobbning, men systematiskt kränkande kan benämnas som mobbning.

Nätbat är ett samlingsbegrepp för hot, trakasserier, kränkningar, förolämpningar, mobbning mot en individ, eller hets mot folkgrupp, som sker exempelvis i sociala medier. En kränkning är en handling som kränker en persons värdighet genom att behandla någon nedsättande i ord eller handling. Kränkningar på nätet förekommer dagligen och i en stor utsträckning. Kränkningar och mobbning på nätet kan till exempel ske genom³:

- elaka/sårande kommentarer till bilder, filmer eller inlägg
- bilder eller filmer som läggs ut på nätet utan lov
- avslöjande av information och spridande av lögn och rykten
- tyst mobbning – inga gillanden, utesluten ur grupper eller inga vänförfrågningar eller acceptering av dem
- identitetsstöld eller olovligt användande av andras konto
- skapande av grupper med syftet att trakassera
- hotelser
- lockande av information från någon som sedan läggs ut på nätet, t.ex. nakenbilder.

Lagrum

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Skollagen, kap. 6, föreskriver nolltolerans på alla former av trakasserier och kränkande behandlingar. Skollagen påbjuder också att skolorna, med hjälp av barnens/ungdomarnas hem, ska bedriva ett målinriktat arbete för att förebygga nätmobbning och hantera redan påbörjad nätmobbning.

Brottsbalken, kap. 4 och 5, ger vägledning då skadan redan är skedd gällande kränkande fotografering, olaga hot, förtal och ofredande.

Det straffrättsliga skyddet för den enskildes personliga integritet kommer att stärkas. Regeringen har bland annat föreslagit att ett särskilt brott, olaga integritetsintrång, som kriminaliserar spridning av integritetskänsliga bilder och uppgifter föreslås. Det kan gälla spridning av hämndporr, nakenbilder, obduktionsbilder och andra kränkande uppgifter.

Strategi för...

Barn/ungdomar i grundskola/gymnasieskola

Nätmobbing och nätbat kan ske på många arenor idag – i skolan, på fritiden och i det offentliga rummet. Mobbning och kränkningar kan uppkomma i ett sammanhang för att sedan fortsätta i ett annat. Problemen berör inte en arena mer än någon annan. Det är därför viktigt att samverkan sker mellan flera aktörer så som föreningar och kommunala verksamheter. Det finns ett gemensamt ansvar att sprida information/kunskap kring dessa frågor till ungdomar, föräldrar/vuxna och personal. Det är också viktigt att göra alla parter medvetna om lagar, regler och förhållningssätt på nätet. Grundprincipen är att uppdragade brott ska polisanmälas.

³ <http://www.folkhalsan.fi/natmobbing>

Barn- och utbildningsförvaltningen

För att underlätta arbetet med att förebygga och förhindra mobbning ska varje skola varje år ta fram en handlingsplan mot kränkande behandling enligt skollagen samt en likabehandlingsplan enligt diskrimineringslagen. Handlingsplanerna kan sammanföras till en plan så länge innehållet uppfyller kraven från båda lagstiftningarna. I handlingsplanen ska det framgå hur skolan avser att bedriva ett förebyggande arbete, konkreta beskrivningar av förebyggande åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling samt hur dessa hanteras när de uppkommer.

Handlingsplanen ska även innehålla en redovisning av hur hanterandet av nätmobbning i föregående års handlingsplan har genomförts. Redovisningen ska vara utgångspunkt för nya handlingsplaner.

När det kommer till skolans kännedom att en elev känner sig utsatt för nätmobbning ska en utredning utföras som allsidigt belyser vad som inträffat och analyserar orsakerna till händelsen. Utredningen ska omfatta både den eller de elever som känner sig utsatt/utsatta för nätmobbning och den eller de elever som kan ha utfört nätmobbning. Skolans insatser ska alltid dokumenteras. Det kan vara aktuellt att utarbeta åtgärdsprogram för såväl den utsatta eleven som för den eller de som utfört nätmobbningen. I kapitel 3 § 6-12 i Skollagen (2010:800) finns det bestämmelser som rör utredningen av elevers stödbehov och åtgärdsprogram.

Kultur- och fritidsförvaltningen

All verksamhet inom kultur- och fritidsförvaltningen är ett forum för förebyggande arbete, det inkluderar mobbning och kränkande behandling. För att säkerställa att medarbetarna är medvetna om nätet som en arena ska nyupprättade och befintliga handlingsplaner ses över och årligen revideras. Ämnet bör även tas upp genom exempelvis inslag i föreläsningsserier, arrangemang eller i samverkansprojekt med andra förvaltningar. Förvaltningen strävar efter att alla föreningar med barn- och ungdomsverksamhet ska tydliggöra sitt ställningstagande i sina mobbnings- och/eller drogpolicy.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningen har ett grundläggande uppdrag som på en generell nivå handlar om att förhindra utanförskap. Socialtjänstens huvuduppdrag är att hantera både ansökningar och anmälningar och att utreda risker/skydds och vårdbehov. Socialtjänsten fattar beslut om insatser som ger individen bättre förutsättningar att leva ett gott och självständigt liv. Ju tidigare detta arbete initieras i en människas liv desto bättre påverkansmöjligheter. Socialförvaltningen bedriver inte den typ av verksamhet där möjlighet ges att ta ett konkret ansvar för problematiken kring näthat och nätmobbning. Socialtjänstens utgångspunkt är att i alla möten vara uppmärksamma på personers mående och därefter agera utifrån det huvuduppdrag som finns enligt socialtjänstlagen. I och med detta hanterar socialförvaltningen generellt även problematiken kring näthat och nätmobbning. Socialtjänsten har dock i uppgift att ge stöd till den som utsatts för brott.

Ungdomar som studerar eftergymnasialt eller vuxna personer

Näthat och nätmobbning förekommer i alla åldersgrupper – även bland vuxna. En drabbad person som är vuxen omfattas inte av något kommunalt ansvar, utan här bistår polisen. Den som är drabbad bör polisanmäla detta. Det straffrättsliga skyddet för den enskildes personliga integritet kommer att stärkas. Regeringen har bland annat föreslagit att ett särskilt brott, olaga integritetsintrång, som kriminaliserar spridning av integritetskänsliga bilder och uppgifter föreslås.

Arbetsprocess och återkoppling

Unga i Fokus gruppen⁴ har uppdraget att samordna förvaltningarnas insatser i dessa frågor. Samordningsansvaret innebär att upprätta kontaktlistor, utse kontaktpersoner och få en systematik i arbetet utifrån följande frågeställningar:

- Hur ska processen se ut vad gäller upptäckt och åtgärder?
- Vem kontaktas?
- Vem sköter utredning?
- Vem uppdaterar kontaktlistor?

Arbetet med att motverka näthat och nätmobbning formuleras i en eller flera handlingsplaner. Barn och unga ska ges möjlighet att både bidra med och ha synpunkter på de aktiviteter som handlingsplanerna lyfter fram.

För att kunna följa arbetsgruppens arbete och utvecklingen inom området. Beskrivs och redovisas detta årligen i Nässjö kommuns trygghetsbokslut. Bokslutet redovisas årligen i maj i kommunfullmäktige av Högländets räddningstjänstförbund. Den återkommande LUPP-undersökningen kan vara ett instrument för att mäta effekterna av handlingsplanerna.

⁴ Unga i fokus är en samverkansgrupp där representanter från socialtjänst, barn och utbildningsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning, polis och räddningstjänst ingår. Gruppen är en del av det horisontella styrkoretet Jämlik hälsa.